

Олег Данільян
Національна юридична академія
України імені Ярослава Мудрого,
Харків

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Одним з найбільш перспективних напрямків інтенсифікації процесу викладання соціально-гуманітарних дисциплін у ВНЗ є широке застосування технічних засобів навчання і комп'ютеризація навчального процесу. Технічні засоби навчання використовуються в процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін протягом останніх десятиліть. Так, в практиці навчання широко застосовувалися і застосовуються програвачі, магнітофони, лінгафонне обладнання, засоби статичної проекції, кіно і навчальне телебачення. І, безсумнівно, можливості наявних технічних засобів навчання далеко не вичерпані. Разом з тим, вивчення досвіду роботи вузів України та інших країн, аналіз вітчизняних і закордонних публікацій за останній час дозволяє зробити висновок про активне впровадження комп'ютерів у процес викладання соціально-гуманітарних дисциплін. Широке впровадження комп'ютерів у навчальний процес вузів обумовлено не тільки їхніми технічними можливостями – великою пам'яттю, швидкодією, алгоритмічною універсальністю, програмним керуванням, але і соціально-економічними, організаційно-управлінськими і виховними факторами. Високий рівень технології сучасного західного виробництва, на який орієнтується й Україна, припускає високий рівень технічної і, зокрема, «комп'ютерної» культури не тільки для інженерно-технічного персоналу, але і для широких прошарків населення, які прямо не зв'язані з виробництвом. Не випадково в Законі України «Про Освіту» і Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття) велике значення надається забезпеченню комп'ютерної

грамотності студентів, що навчаються в середніх навчальних закладах, а також широкому впровадженню комп'ютерів в навчальний процес вузів, у соціально-гуманітарні дослідження і т.д.

Завдання, розв'язувані за допомогою комп'ютерів у соціально-гуманітарних науках, як і в природничих науках, можуть бути диференційовані по трьох напрямках, згідно з етапами руху наукового знання.

Перший етап передбачає одержання наукових знань; другий – їхнє втілення в наукову інформацію; третій – перетворення наукової інформації і її використання в управлінській діяльності, у викладанні.

Акцентуючи увагу зокрема на третьому етапі, слід зазначити, що застосування комп'ютерів у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін може бути різноманітним. При цьому треба мати на увазі, що дидактичні і методичні можливості комп'ютерів визначаються їхніми технічними характеристиками, наявністю програмного забезпечення, організацією робочих місць студентів, підготовленістю викладачів вузу до застосування комп'ютерів і іншими факторами.

Основним засобом навчання за допомогою комп'ютерів є автоматизована навчальна система. Автоматизована навчальна система містить у собі такі компоненти, як технічну базу (комп'ютери і дисплеї), методичне й універсальне програмне забезпечення системи, автоматизовані навчальні курси з предметів. У багатьох вузах Харкова, у тому числі й у Харківському військовому університеті, розроблені і застосовуються авторські навчальні курси з соціально-економічних дисциплін, таких як соціологія, психологія, педагогіка, політологія. У ряді випадків здійснюється обмін навчальними програмами, їхнє придбання за межами України. Широко використовуються комп'ютери і як банки даних, і як довідники з соціально-гуманітарних дисциплін, бо вони видають на екрані дисплея інформацію на запити студентів. Комп'ютери можуть використовуватися і для виконання тренувальних, контрольних завдань, вправ з раніше вивчених тем.

Які завдання конкретно допомагає вирішити викладачу комп'ютер? По-перше, комп'ютер дає змогу реалізувати дидактичні принципи диференціації й індивідуалізації навчання. При цьому під час роботи групи студентів у класі персональних комп'ютерів кожен учень повинен працювати з комп'ютером індивідуально. Темп виконання завдання, обсяг і складність матеріалу можуть варіюватися у залежності від здібностей, рівня підготовки кожного студента.

По-друге, комп'ютер дає можливість реалізувати принцип зворотного зв'язку. Машина реагує на помилки студента: задаючи питання, пропонуючи підказку, друкуючи правильний варіант відповіді, відсилаючи до відповідного розділу підручника, навчального посібника. Форма корекції залежить від рівня студента, складності матеріалу, характеру помилки.

По-третє, комп'ютер здійснює найбільш об'єктивний і повний контроль знань студентів.

По-четверте, комп'ютер надає можливість уніфікації процесу викладання в різних вузах з однакових предметів. Таким чином, автоматизований курс, що використовується в ряді вузів, забезпечує однаково високу якість підготовки студентів.

Важливо підкреслити, що комп'ютер, як і будь-який новий технічний засіб, змінює структуру системи навчання, стимулює викладача до використання найбільш прогресивних форм і методів навчання і вимагає наукової організації навчального процесу.

Досвід застосування комп'ютерів у викладанні різних дисциплін у Харківському військовому університеті дає підставу стверджувати, що комп'ютер розкриває резерви навчального процесу й особистості того, кого навчають, розширює дидактичні можливості викладача, полегшує працю, дозволяючи перекласти на комп'ютер найбільш складну і трудомістку частину роботи. Очевидно, що комп'ютер має великі дидактичні і методичні можливості. Очевидно також і те, що використання комп'ютерної техніки в процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін вимагає вирішення багатьох проблем, вироблення стратегії і методики навчання на основі

комп'ютерів, створення матеріальної бази на кафедрах, розробки програмного забезпечення, навчання викладачів соціально-гуманітарних дисциплін, студентів роботі з автоматизованими навчальними системами, визначення оптимальних режимів навчального процесу, подолання психологічного бар'єра перед використанням комп'ютерів і, найголовніше, створення матеріальних і моральних стимулів викладачам, які активно використовують нові ефективні форми і методи навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аглуллин И.А. Основы устройства и применения вычислительной техники / И. А. Аглуллин. – М.: ВПА, 1992.
2. Терминологический словарь по автоматике, информатике и вычислительной технике. – М.: Высшая школа, 1995.
3. Шемякин Ю.И. Введение в информатику / Ю. И. Шемякин. – М.: Финансы и статистика, 1994.
4. Шведин Б.Я. Микропроцессорная техника в практике военно-социальных исследований и управления / Б. Я. Шведин. – М.: Высшая школа, 1996.